

יופי של ספר

מאת: שולה איתן

על "חרוזים נלוזים" לרואלד דאל,

זה שם הספר בתרגום העברי, תרגום ועיבוד: נימה קרסו, הוצ' מוזן.

כולנו מכירים את זהבה והדובים, שלגיה וסינדרלה. כולנו גם יודעים שהמעשיות זכו לנוסחים שונים.

אבל רואלד דאל הוסיף למעשיות אלה - נופך מודרניסטי וזוית פמינסטית ונתן להן ע"י כך לא רק פנים חדשות, אלא - חיים חדשים !

ואם נוסיף לחן ולהומור של הטקסט גם את החן והכישרון של התרגום העברי - ודאי שנרצה ליטול את הספר ולדפדף בו, ואולי גם להביא ממנו לפני ילדינו ותלמידינו !

"נלוז" הוא - "עקום", סר מן הדרך הרגילה. ואמנם ספר זה - שבאנגלית נקרא משהו בין "חרוזים - מורדים-מתקוממים" ובין "חרוזים מהופכים" - זכה כאן לשם עברי שלא רק מוסר את מהותו אלא שהוא עצמו חרוז עליז והמצלול שבו מסייע לקלילותו.

עמדת המספר

לפנינו ספר מהסוג של אגדות-עם (ואולי אגדות ילדים) ידועות, ואולם כאן הן נמסרות מזוית מבט הומוריסטית, ולפעמים אירונית, הפוזלת לא פעם לעולם המבוגרים.

לא "הצייד" הוא היורה בזאב הרע אלא כיפה אדומה עצמה, ללמדך שגם לנערה ישנה האפשרות להגן על עצמה ולא תמיד היא נזקקת לגבר חזק מושיע. וכן סינדרלה שיכלה לזכות בנסיך, מעדיפה על גא מתהלל זה, שמומחיתו היא לערוף ראשים, איש צנוע שייטיב, ללא ספק, להיות לה לבעל ולבן זוג.

אכן, הסיפורים והאגדות סרו "כברת דרך" לא קטנה מן הידוע והמוכר משכבר... אנו דבקים במוכר. קשה לנו ואף חבל להחליף (ואולי מרגיז) את המוכר והידוע בחדש וזר. וברור כי רבים מאיתנו שגדלו על האגדות הידועות בדפוסיהן הכמעט קבועים יתקשו קמעא לקבל את החידושים הפמיניסטים והמודרניסטיים הללו. למרות, שמי שיקרא את האגדות "המקוריות" אצל האחים גרים ואחרים יראה שגם אנו, בילדותנו, קיבלנו את האגדות די "בנויות" מחדש. אך אין בזה כל דבר

יוצא דופן - כיוון שמאז ומתמיד היה למספר חלק נכבד בעיצוב סיפוריו, וידוע כי כל מספר "טבע בסיפור את חותמו".

הסופר - דונלד דאל, שיצירותיו לילדים תורגמו לשפות רבות וזכו לפופולריות מרובה, ממזג בסיפוריו דמויות יוצאות דופן, עלילה בלתי שגרתית והומור שופע ותוסס. בין ספריו "דני אלוף העולם" המספר על ידידות יוצאת דופן בין אב ובנו המשתפים פעולה נגד רשע רב נכלים; וכן הסיפור המוכר על "ג'ימס והאפרסק הענקי".

דונאלד דאל, שכמונו חי בדור בו הפרוע והקרוע (בשיער ובג'ינס) הוא האופנתי, ומלת ההתפעלות החיובית של הדור היא "לא נורמלי", לקח בספר זה את החירות לעסוק באגדות הידועות כבפאזל: כלומר להפרידן ולחזור ולהרכיבן מחדש מזוית ראייה שהעולם שבחוץ על גווניו ותפיסותיו משתבצים בה.

דרקון - ומשורר?

מאת: שולמית רוזינגר

אף כי הדרקון אינו אלא יצור דמיוני, שאיש אינו יודע בדיוק מי הוא ומה הוא, הוא כל-כך מעוגן באמנות המזרח-הרחוק ובספרות, שכשנתקלים במושג, יודעים מייד במה המדובר: זוחל מפחיד ודוחה בצורתו, שסימן ההיכר המובהק ביותר שלו הוא, שלהבות-אש יוצאות מפיו. בערך "דרקון" במילון האנציקלופדי מצאתי, בין השאר, ש- לעיתים קרובות מתייחסים אל הדרקון כאל התגלמות של משגיח, שומר-ראש-פוקח-עין). וזה, מן הסתם, מה שהביא את מרסלה לונדון לבחור בדרקון דווקא, כשהכניסה ללב המלך, בסיפור האגדה שלה הדרקון המשורר (הוצ. שופרא, 1998), כוונה, לגדל גור-דרקונים כ"דרקון-שמירה המופקד על ארמונו ועל ממלכתו ובעיקר על בתו האהובה". אולם ברור, שעיקר הכוונה של המחברת בבחירת הדרקון, היתה בפרדוקס שהיא מציגה בסיפורה. פרדוקס הבא לביטוי כבר בשמו של הספר: דרקון - ומשורר? כאמור, הדבר המשותף לכל הדרקונים, בכל תרבות ובכל דמיון-יצירתי, הוא להבות האש הפורצות מפיו. לא לחינם מושאל המושג "דרקון", ככינוי לאשה מרשעת, חדת-לשון. אולם בסיפור זה, לא אש שורפת ומכלה יוצאת מפי הדרקון, אלא משהו עדין, רך וקסום - שירה.

זהו סיפור-אגדה קלאסי, עם ארמון-רב-תפארת, מלך, מלכה ונסיכה ואף דרקון